

Boštjan Miha Jambrek, filmski pedagog, scenarist, režiser, avtor knjige Usodni polet Vsak v sebi ve, kaj je prav

Boštjan Miha Jambrek je filmski pedagog, scenarist, režiser, učitelj na Srednji medijski in grafični šoli Ljubljana, višješolski predavatelj za predmete medijsko sporočanje, medijska komunikacija in avdio-vizualne komunikacije. A spreten in izkušen je v še toliko drugih vlogah, med drugim je aktivni član slovenskega društva za Lacanovo psihoanalizo. Verjame, da je edino, kar šteje v tem svetu, odnos, ki ga zgradimo. Verjame v strast in intimnost. Ne verjame v zunanjega sovražnika, temveč da je vsak sam odgovoren za svoja dejanja, in ne zaupa ljudem, ki za svoje tegobe krivijo druge, pa naj bodo to mediji, politiki ali sosed. »Svet ustvarjamo sami. Vsak dan znova. Štiriindvajset ur na dan. Še v sanjah.«

● **In pride čas, ko človek, ki ljubi besede, kot jih tudi vi, napiše knjigo. Govori se, da je vaš roman težko pričakovano branje. Razkrijte nam s svojimi besedami, o čem ste pisali.**

Usodni polet je zame predvsem zgodba o ljudeh, ki naredijo tisto, kar je prav. Prepričan sem, da vsak v sebi ve, kaj je prav. Kdaj bodo njegova dejanja prizadela ali razvedrila drugega. In roman govori o ljudeh, ki ne odnehajo in ne popustijo. Ne za ceno svojega ugleda, ne za ceno vsega, kar imajo, ne za ceno svojega življenja. Več takšnih ljudi potrebujemo. In seveda bo roman prevzel vse, ki ljubijo besedo. Morda je na trenutke nekoliko zahteven glede postopkov preiskave letalske nesreče in ozadja delovanja letalske industrije. Toda piloti, ki so ga prebrali, so dejali, da je neverjetno avtentičen. In to je verjetno največji kompliment, ki sem ga dobil. Vendar je več kot to. Če vas zanima čutna erotika, v kateri je dovoljeno vse, če vas zanima bogata paleta odnosov, ki smo jih sposobni ustvariti ljudje, potem se prepustite zgodbi Usodnega poleta.

● **Zakaj ste postavili kraj nesreče v romanu prav na otok Hvar?**

Hvar je zame simbol Dalmacije, ki je več ni. Zato sem roman napisal na Visu, dogajanje pa umestil na Hvar. Poleg tega je nekaj dogodkov v romanu resničnih in so se pripetili na Hvaru, hvarsko letališče poznam in z nje ga sem že poletel. Zato je bil logična izbira. Poleg tega sem v zgodbi potreboval dovolj velik otok, da z njega ne bo tako preprosto priti.

● **Kako pa ga osebno doživljate?**

Na Hvar, ki je bil svojčas poleg Korčule moje priljubljeno dalmatinsko pribežališče, se ne vračam več, ker je, kakor Dubrovnik, postal preveč »popularen« pri lju-

deh, ki zmotno na njem iščejo tisto, česar so navajeni doma. Mislim, da bi morali Dalmatinci namesto obale, plaž in restavracij prodajati »čas«. In to z izjemo enega bara še vedno počno v Komizi.

● **Kot romanopiscu vam znanje psihoanalize gotovo pride prav, in tudi vse druge vaše vloge v življenju. Od kod vse ste črpali tematiko za roman?**

Lacanovska psihoanaliza je del moje družine že dolgo. Moja teta je lacanovska psihoanalitičarka in je poslušala Lacanova predavanja v Parizu, sam pa sem vstopil v svet njegovih spoznanj, ko sem spoznal Nino Krajnik. Skupaj sva pripravljala seminarje, Nina jih je vodila, jaz sem jih snemal. Potem sva skupaj nagovorila nekatere teme v obliki posebnih seminarjev. Tako sem se srečal z Lacanom. Še posebej me pri njem nagovori dvoje. Najprej vera v singularno. Sam dojemam singularnost kot zamisel, kjer je vsak posameznik svet zase. V danem trenutku in času. Ni prav ali narobe. So le besede. In kot drugo semiotika oziroma spoznanje, da našo resničnost oblikuje beseda. Tisto, kar je področje mojega zanimanja, pa je razmerje med podobo in besedo. O tem sem za revijo Lacanovskega društva napisal tudi članek o filmskem pogledu.

● **Kaj se vam zdi kot filmskemu pedagogu pomembno prenesti na naslednje generacije?**

Ljubezen do filma.

● **Kako lahko vaš odnos do umetne inteligence pomaga ustvarjalcu romana, filma ali kake druge medijske vsebine in kako mu lahko škodi?**

Bom odgovoril z delom spremne besede, ki sem jo napisal za angleško izdajo romana: niti ene besede v romanu ni napisala umetna inteligenca. Ne, ker ne bi verjel vanjo. Nasprotno. Mislim, da je neverjetno orodje in da smo jo spoznali na povsem napačen način – skozi grožnjo znanstvenofantastičnih filmov. Ste se kdaj vprašali, kaj pa, če lahko UI namesto nas konča vojne, odpravi družbeno neenakost na način, kjer bodo srečni vsi – kapitalisti in komunisti? Zame umetna UI odpira nove poti – čeprav je samo statistični model in v resnici ni v njej nič inteligentnega, lahko ponudi vpogled in rešitve, ki se jih mogoče ne domislamo. Tako je tudi sodelovala pri nastanku romana. Kot sopotnik, ki ga prosiš za nasvet. V sedmih primerih od desetih ti nasvet nič ne pomaga, v dveh primerih je v redu, v enem pa ti odpre morebiti novo pot v razmišljanju. Tisto, ki je prej zaradi mehurčka, v katerega smo ujeti, nismo videli.

